

מכללת הרצוג-גוש עזיון
ימי עיון בתנ"ך
קיי"ת תשע"ב

שאלה מס' 99
ק"ר יונת אלמין

בנות לוט ואביהן במערה

י"ט, ל:

כי ירא לשבת בצוער	ויצל לוט מצוער
וישב במערה	וישב בקר
הוא ושתי בנותיו	ושתי בנותיו עמו

היובלים פרק ט"ז, יא-יג: "ואת לוט הציל כי זכר יי". את אברהם ויוציאהו מתוך המהפכה. ויעש הוא ובנותיו חטא גדול בארץ אשר לא היה כמוהו מימי האדם עד ימיו, כי שכב האיש עם בנותיו. והנה צוה ונחרת על כל זרעו בלוחות השמים להכריתם ולעשות משפטם כמשפט סדום, וכי לא ישאר לו זרע אדם ביום הדין".

יוספוס, קדמוניות היהודים, ספר א: "והבתולות חשבו שנכחד כל המין האנושי וטיכסו עצה להתקרב אל אביהן בסתר, וכן עשו, שלא יכלה העם. ונולדו להן בנים: לבכירה מואב, פירוש בערך: מהאב, ולצעירה עמון, פירוש השם: בן העם. האחד מהם חולל את המואבים, עם גדול מאוד גם כיום, והשני את העמונים, שניהם יושבי חילת סוריה" (יוספוס, קדמוניות, ספר א, עמ' 22).

בבלי, נזיר דף כ"ג ע"ב – כ"ד ע"א: "אמר ר' חייא בר אבין אמר ר' יהושע בן קרחה: לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, שבשכר לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה, זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכות".¹

ב"ר פרי' נ"א, ח': "מנין היה להם יין במערה? אלא ממה שהיין מרובה להן היו מביאין אותו במערות. א"ר יהודה בר סימון נעשה להם מעין דוגמא של עולם הבא, היך מה דאת אמר 'והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס'".

ב"ר פרי' נ"א, יא: "אמר ר"י ב"ר סימון ורבי חנין בשם ר' יוחנן: בנותיו של לוט הולכות לעבור עבירה ונתפקדו, באיזה זכות? בזכות מואב – מי אב, שנאמר באברהם 'כי אב המון גוים נתתיך'".

בראשית רבה, פרי' נ"א, י: "הה"ד 'אני דעתי נאם ה' עברתי' (יר' מ"ח, ל) – ר' חננא בר פפא ורבי סימון: ר' חננא אמר מתחלת עיבורו של מואב לא היה לשם זנות אלא לשם שמים 'לא כן עשוי אלא לשם זנות' וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב. ר' סימון אמר מתחילת עיבורו של מואב לא היה לשם שמים אלא לשם זנות 'בדיו לא כן עשוי אלא לשם שמים, יותרד הגורן ותעש ככל אשר צוה חמותה'".

¹ אמירה זו נזכרת בבבלי במקומות נוספים (בבא קמא דף ל"ח ע"ב; הוריות דף י"א ע"א) ובשום מקום הדבר אינו מובא במחלוקת או שמובאת עמדה מנוגדת.

לילה ראשון (הבכירה)	לילה שני (הצעירה)	
ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן... לכה נשקה את אבינו זין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע.	ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו זין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע.	היוזמה
ותשקין את אביהן זין בלילה הוא	ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן זין	השקיית האב
ותבא הבכירה ותשכב את אביה	ותקם הצעירה ותשכב עמו	שכיבת הבת
ולא ידע בשכבה ובקומה.	ולא ידע בשכבה ובקומה.	אי ידיעת לוט

ותהרין שתי בנות לוט מאביהן

ולדת הבן	ותלד הבכירה בן	והצעירה גם הוא ילדה בן
קריאת השם	ותקרא שמו מואב	ותקרא שמו בן עמי
חתימה	הוא אבי מואב עד היום.	הוא אבי בני עמון עד היום.
אטיולוגית		

בבלי, בבא קמא דף ל"ח ע"ב: "אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה אפילו שכר שיחה נאה, דאילו בכירה דקאמרה 'מואב', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה 'אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה' - מלחמה הוא דלא, הא אנגריא עביד בהו. צעירה דקאמרה 'בן עמי' א"ל הקדוש ברוך הוא למשה 'יקרבת מול בני עמון אל תצורם ואל תתגר בם' כלל, דאפילו אנגריא לא תעביד בהו".

תנחומא, וירא, י"ב:

"ראה לוט שהיו אנשי סדום שטופין בזמה, בחר בסדום להיות עושה כמעשיהן. מנין שכן הוא אומר להם לאנשי סדום 'הנה נא לי שתי בנות וגו'', בנוהג שבעולם אדם מוסר עצמו ליהרג על בנותיו ועל אשתו והורג או נהרג וזה מוסר בנותיו להתעולל בהם! א"ל הקב"ה חייך לעצמך את משמרן ולבסוף תינוקות של בית רבן משחקין וקורין ותהרין שתי בנות לוט מאביהן. א"ר נחמן מנין שכל מי שהוא להוט אחר בולמוס של עבירה סוף מאכילין אותו מבשרו - מלוט".